

DILBEEK

gemeentelijk klimaatactieplan

Burgemeestersconvenant
Voor lokale duurzame energie

COLOFON

Dit model is opgesteld in het kader van 'Vlaams-Brabant Klimaatneutraal' en de samenwerking met de gemeenten, en past in het Europese Burgemeestersconvenant.

De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven zijn door de EU erkend als coördinator voor het Burgemeestersconvenant. Ze ondersteunen de Vlaams-Brabantse gemeentebesturen. Het volledige ondersteuningsaanbod kan je bekijken op de Alfresco-site en www.vlaamsbrabant.be/klimaatneutraal.

Meer info:

Dilbeek, www.dilbeek.be

Interleuven, milieu@interleuven.be

Provincie Vlaams-Brabant, klimaatneutraal@vlaamsbrabant.be

Inhoud

1. Kader: Burgemeestersconvenant	4
2. Doel	5
2.1. Algemene uitgangspunten	5
2.2. Ambitie en visie van de gemeente	6
3. Algemene strategie	7
4. Huidige situatie	8
4.1. Algemeen.....	8
4.2. Gemeentelijke nulmeting.....	8
4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten	13
4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)	14
Gemeentelijk klimaatactieplan.....	15
4.5. Organisatorisch.....	15
4.5.1. Intern	15
4.5.2. Extern	16
4.6. Participatieve aanpak.....	17
4.7. Financieel.....	17
4.8. Geplande acties en maatregelen.....	22
4.8.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen	22
4.8.2. Mobiliteit	24
4.8.3. Hernieuwbare energie.....	25
4.8.4. Natuur en biodiversiteit	26
4.8.5. Landbouw	28
4.8.6. Industrie	29
5. Rapportering en monitoring.....	32
6. Contacten.....	33

1. KADER: BURGEMEESTERSCONVENANT

Liefst 80% van het energiegebruik en de CO₂-uitstoot is het gevolg van stedelijke activiteiten, en CO₂ is met voorsprong het belangrijkste broeikasgas. Lokale overheden staan dicht bij de bevolking en spelen daarom een cruciale rol bij het afremmen van de klimaatverandering. Hét instrument hiervoor is het Covenant of Mayors of het Burgemeestersconvenant. Gemeenten en steden die dit convenant ondertekenen, engageren zich om concrete maatregelen te nemen om hun CO₂-uitstoot tegen 2020 met minstens 20% terug te dringen. Europa werkte hiervoor een stappenplan uit dat elke gemeente kan gebruiken. De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven treden op als 'Coördinator van het Convenant' en staan de gemeenten bij.

Stap 1: Nulmeting

Om te weten hoeveel CO₂ er bespaard moet worden, moet de gemeente eerst een nulmeting uitvoeren. Deze nulmeting gaat voor verschillende sectoren - huishoudens, transport, industrie, openbare verlichting ... - na hoeveel CO₂ ze uitstoten. Het basisjaar voor de nulmeting is 2011. VITO, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, werkte in opdracht van de Vlaamse Overheid een handige Excel-tool uit die de gemeente met eigen gegevens kan aanvullen.

Stap 2: Opstellen klimaatactieplan

De gemeente moet na de ondertekening een klimaatactieplan opstellen en indienen bij de Europese Commissie. Dit klimaatactieplan bevat een opsomming van de maatregelen die de gemeente zal nemen om de CO₂-reductie (20% of meer) te bereiken.

Stap 3: Uitvoering

De maatregelen worden omgezet in de praktijk.

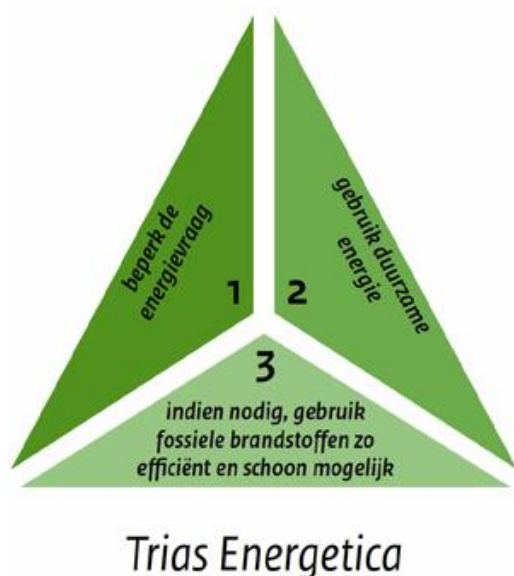
Stap 4: Rapportering en monitoring

Elke twee jaar na het indienen van het klimaatactieplan dient de gemeente een implementatierapport in bij de Europese Commissie met daarin een stand van zaken en tussentijdse resultaten. Elke 4 jaar moet een nieuwe CO₂-meting (monitoring) gebeuren. De gemeente kan hiervoor beroep doen op de cijfers die worden aangeleverd door VITO en de Vlaamse overheid.

2. DOEL

2.1. Algemene uitgangspunten

De gemeente zet zowel in op korte termijnwinsten als op lange termijnacties. De **Trias Energetica** is daarbij het uitgangspunt: de gemeente onderneemt stappen om de energievraag te verminderen (stap 1), om duurzame energie op te wekken en te gebruiken (stap 2) en om aan de resterende (fossiele) energievraag te voldoen met efficiënte, schone technieken (stap 3).

Figuur 1: model Trias Energetica

Daarbij hanteert de gemeente **drie belangrijke principes**:

1) De gemeente geeft het goede voorbeeld

De gemeente speelt op verschillende vlakken een voorbeeldrol: als consument, dienstverlener, planner, adviseur, initiator...

2) Samen aan de slag

De gemeente betreft bedrijven, organisaties, burgers en kennisinstellingen bij de opmaak en de uitvoering van het gemeentelijk klimaatbeleid. En ze neemt deel aan initiatieven die worden georganiseerd in het kader van 'Vlaams-Brabant klimaatneutraal'.

3) Klimaatbeleid is dynamisch beleid

Kennis over klimaat is in volle evolutie. Ook het gemeentelijk klimaatplan is geen vaststaand gegeven, maar kan steeds bijgestuurd worden.

Een gemeentelijk klimaatbeleid gaat verder dan het verminderen van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot alleen. De economische en sociale aspecten, binnen het breder kader van **duurzame ontwikkeling**, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden. Een sterk

klimaatbeleid zal bovendien plaats moeten krijgen in alle beleidsdomeinen (bouwen en wonen, integraal waterbeheer, ruimtelijke ordening, mobiliteit, biodiversiteit, kansarmoede,...).

2.2. Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert de gemeente zich om tegen **2020** de CO₂-uitstoot met minstens **20%** te verminderen ten opzichte van de **282.033 ton** CO₂-emissie in 2011. Ze doet dat door energie te besparen, energie-efficiëntie te verhogen en het inzetten van duurzame energiebronnen.

In **2040** zal de gemeente een reductie hebben van **50%** CO₂-uitstoot tov 2011. Tegen **2060** is Dilbeek **klimaatneutraal**.

3. ALGEMENE STRATEGIE

Dit klimaatactieplan is een belangrijk document dat toont hoe de **gemeente Dilbeek** haar engagement tegen 2020 wil bereiken. Het maakt gebruik van de resultaten van de nulmeting om de meest geschikte acties te vinden voor de CO₂-reductie. Dit plan stelt hiervoor concrete maatregelen voor, samen met de nodige budgetten, verantwoordelijke uitvoerders en timing. Beschouw het klimaatactieplan niet als een strak document: omstandigheden veranderen en het is aangewezen om het plan geregeld te herzien.

De maatregelen in het klimaatactieplan moeten de CO₂-uitstoot en het energieverbruik door eindgebruikers verminderen. De engagementen hebben betrekking op het geografische grondgebied van de gemeente. Daarom bevat het plan acties voor zowel de publieke als de private sector (bedrijven, burgers, middenveld, scholen ...). De rol van de gemeente is dat zij het voorbeeld geeft, duidelijke maatregelen neemt en haar inwoners stimuleert om zelf actie te ondernemen.

Het streefjaar is 2020. Daarom bevat het plan een duidelijke schets van de acties die de gemeente zal ondernemen om haar streefdoel in 2020 te bereiken. Maar een langetermijnstrategie en -visie is ook belangrijk.

4. HUIDIGE SITUATIE

4.1. Algemeen

Om doelstellingen te formuleren en de effecten van het klimaatbeleid op te volgen, moet je de grootte en de bronnen van de huidige CO₂-uitstoot kennen. Daarom heeft de gemeente een nulmeting uitgevoerd. Deze meting geeft van elke sector het aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het referentiejaar is 2011 want vanaf dat jaar zijn volledige cijfers voor de nulmeting beschikbaar. De inventaris werd gemaakt met de generieke tool¹ die VITO ontwikkelde in opdracht van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van de Vlaamse overheid en aangevuld met data die specifiek zijn voor de gemeente.

4.2. Gemeentelijke nulmeting

De nulmeting richt zich op de emissies van sleutelsectoren als:

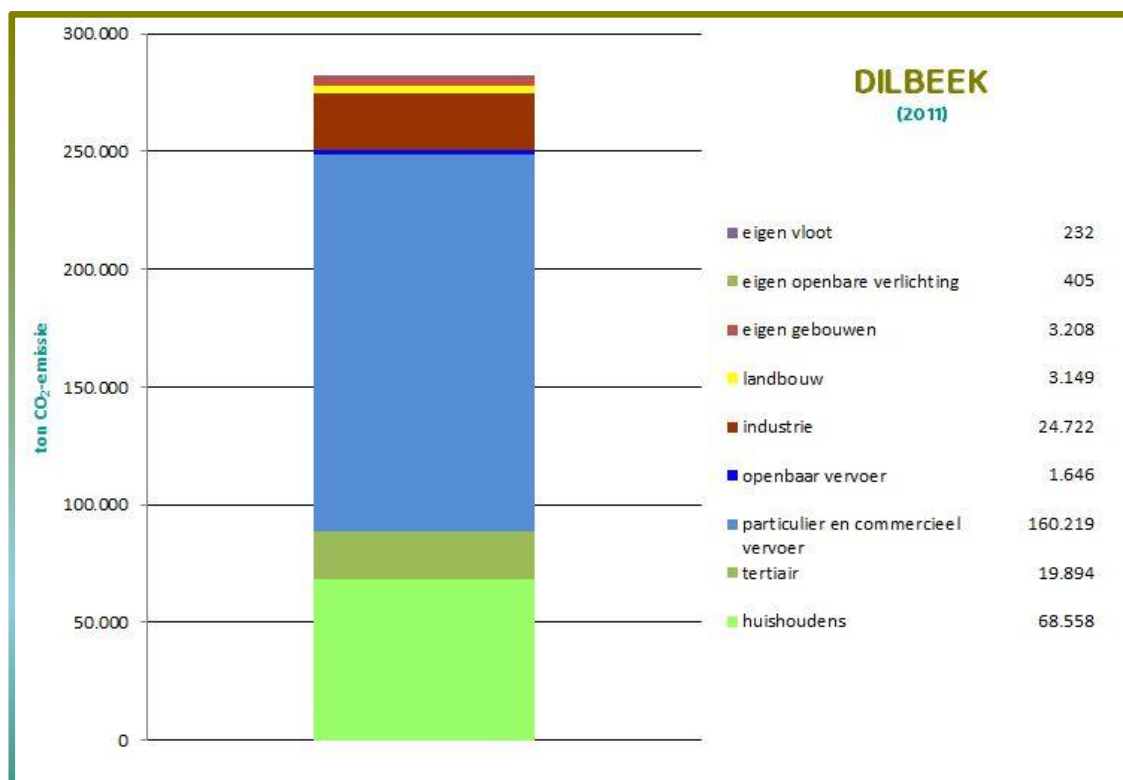
- gemeentelijke gebouwen, installaties en voorzieningen
- tertiaire sector (handel en diensten): gebouwen, installaties en voorzieningen
- residentiële gebouwen
- transport: gemeentelijke vloot, openbaar transport (weg, spoor), privé en commercieel transport (weg)

Daarnaast brengt de nulmeting emissiebronnen in kaart die niet verplicht gerapporteerd moeten worden, maar die wel relevant kunnen zijn voor het klimaat- en energiebeleid:

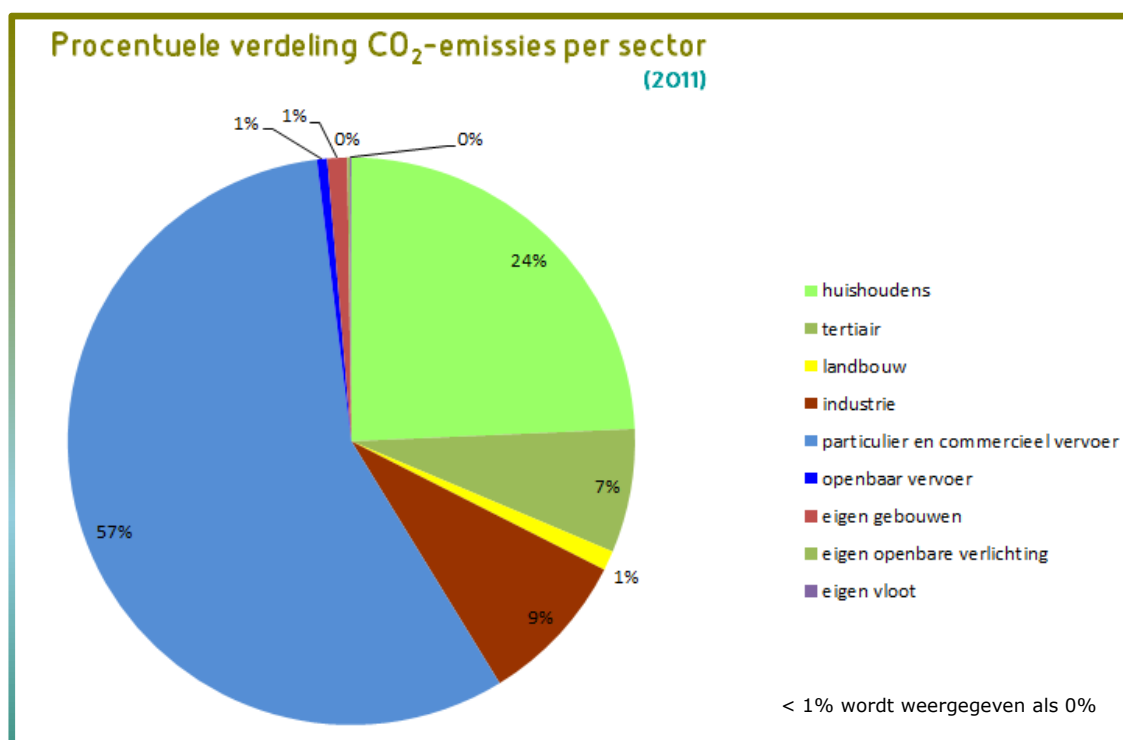
- energieproductie: koude- of warmteproductie-eenheden
- energieproductie: energiegerelateerde emissies van productie-eenheden voor elektriciteit < 20 MW
- landbouw: energiegerelateerde CO₂-emissies en niet-energiegerelateerde emissies zoals CH₄ door vertering en N₂O door mestopslag
- industrie: energiegerelateerde CO₂-emissies door niet-ETS bedrijven

¹ Tool is terug te vinden op aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm.

Uit de emissie-inventaris blijkt dat in het jaar 2011 **282.033 ton** aan CO₂ werd uitgestoten.

Figuur 2: Grafiek gemeentelijke nulmeting (2011)

Figuur 3: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting (2011)

De uitstoot van de **gemeente als organisatie** beperkt zich tot 1,63% van de totale emissie. Haar taak bestaat er bijgevolg vooral in als voorbeeld te dienen, veeleer dan een werkelijk rechtstreekse grote impact te hebben.

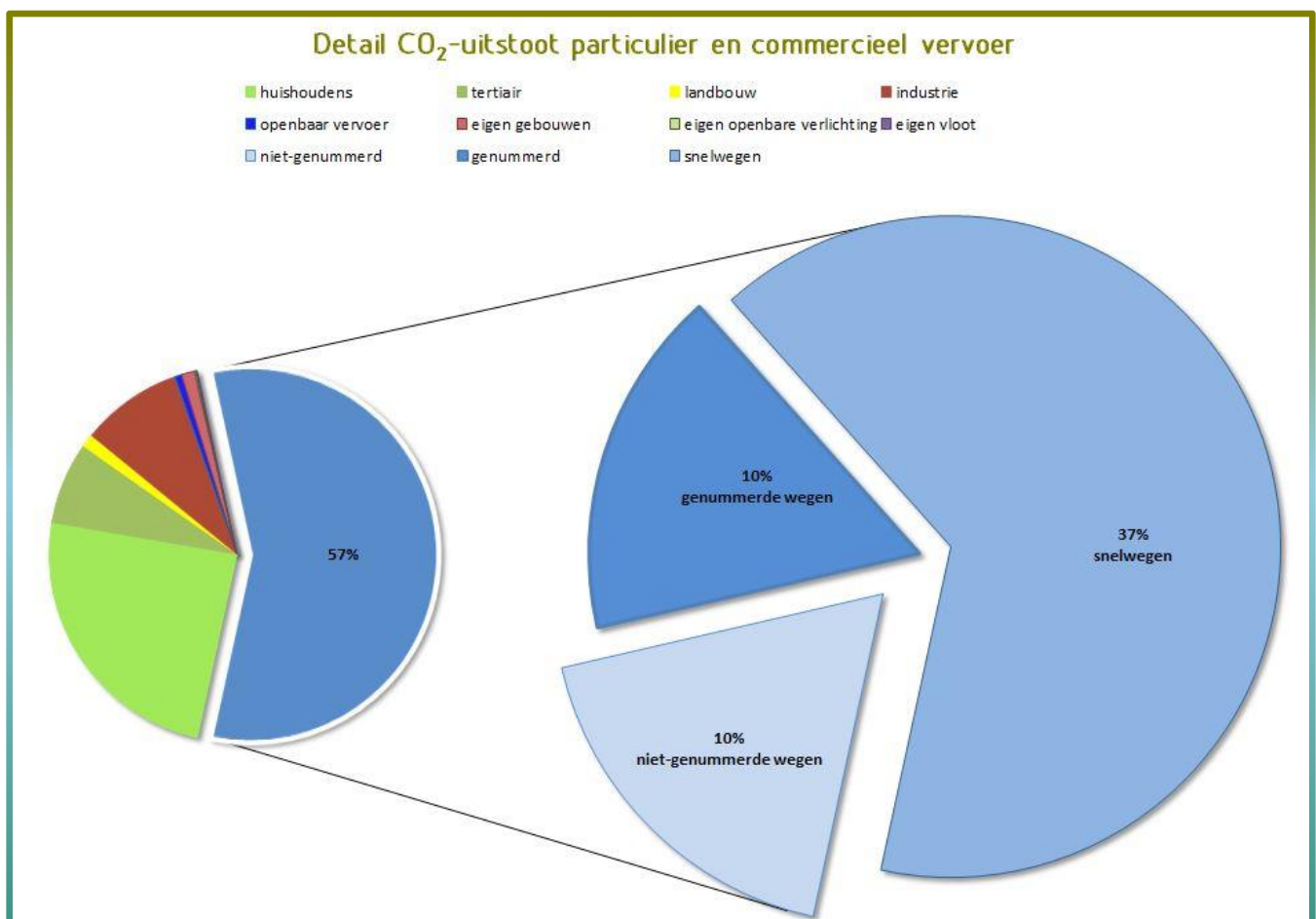
Ook het aandeel van de **landbouwsector** is marginaal: slechts 1% van de totale uitstoot in 2011.

De **tertiaire sector** en de **industrie** zijn verantwoordelijk voor respectievelijk 7% en 9% van de gemeentelijke uitstoot.

De **huishoudelijke uitstoot** bedroeg in 2011 24% van de totale CO₂-emissie, en heeft daarmee de op een na grootste bijdrage.

Wanneer we de sector met de grootste uitstoot, het **particulier en commercieel vervoer** nader bekijken, kunnen we deze onderverdelen in subsectoren: vervoer over snelwegen, vervoer over genummerde wegen en vervoer over niet-genummerde wegen.

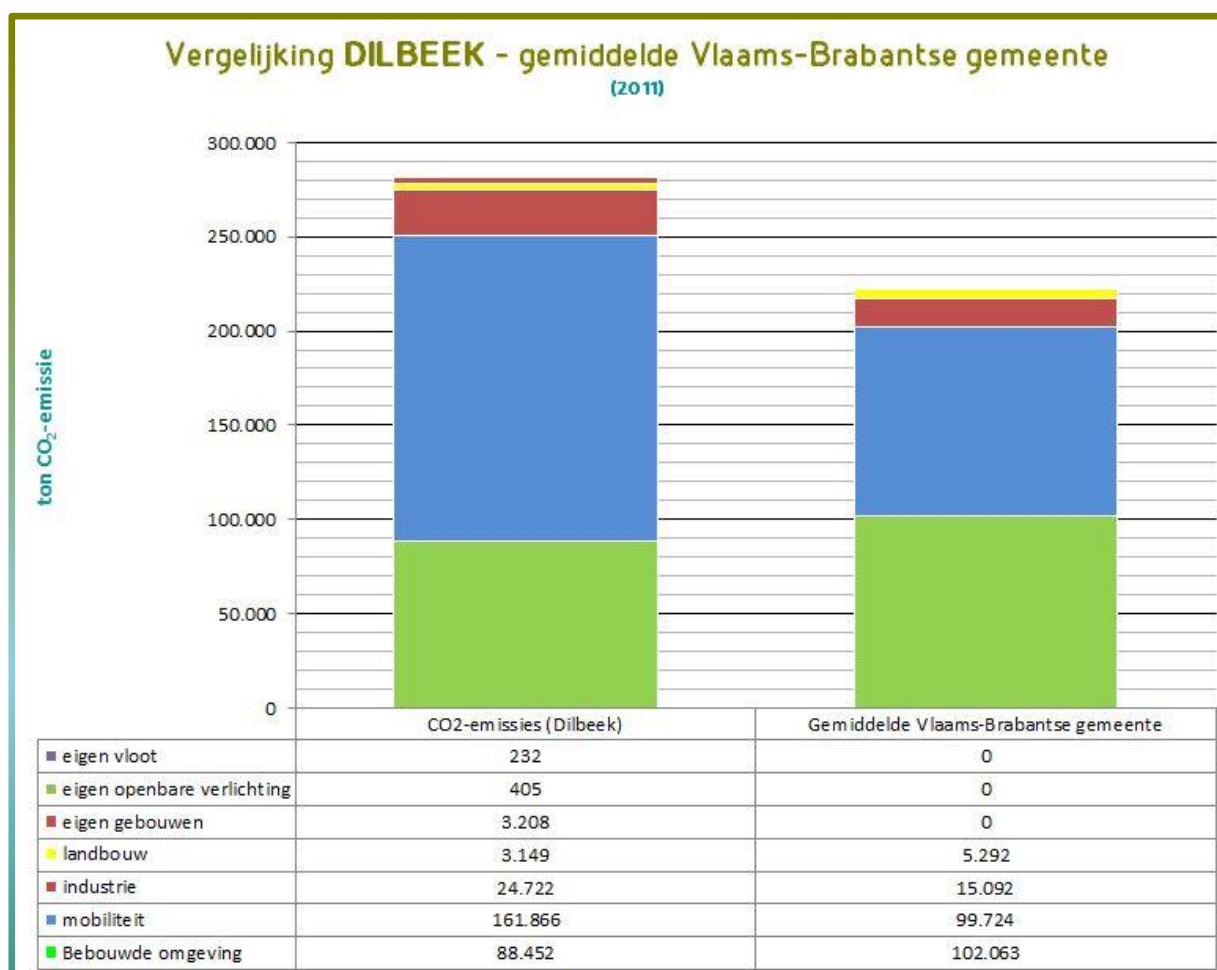
En dan blijkt dat de huishoudens wel de sector is waarop de gemeente het meeste invloed kan uitoefenen.

Figuur 4: taartdiagram detail particulier en commercieel vervoer

Uit de nulmeting blijkt dat **particulier en commercieel vervoer** een belangrijk aandeel hebben in de CO₂-emissies op Dilbeeks grondgebied. Nadere analyse wijst uit dat maar liefst 65% van de uitstoot van particulier en commercieel vervoer te linken is aan de snelwegen die zich op het grondgebied bevinden. De N-wegen nemen 18% voor hun rekening.

We kunnen ruwweg concluderen dat het lokale klimaatplan slechts rechtstreeks een impact kan hebben op 17% van de emissies afkomstig van particulier en commercieel vervoer in Dilbeek, ofte 10% van de totale uitstoot.

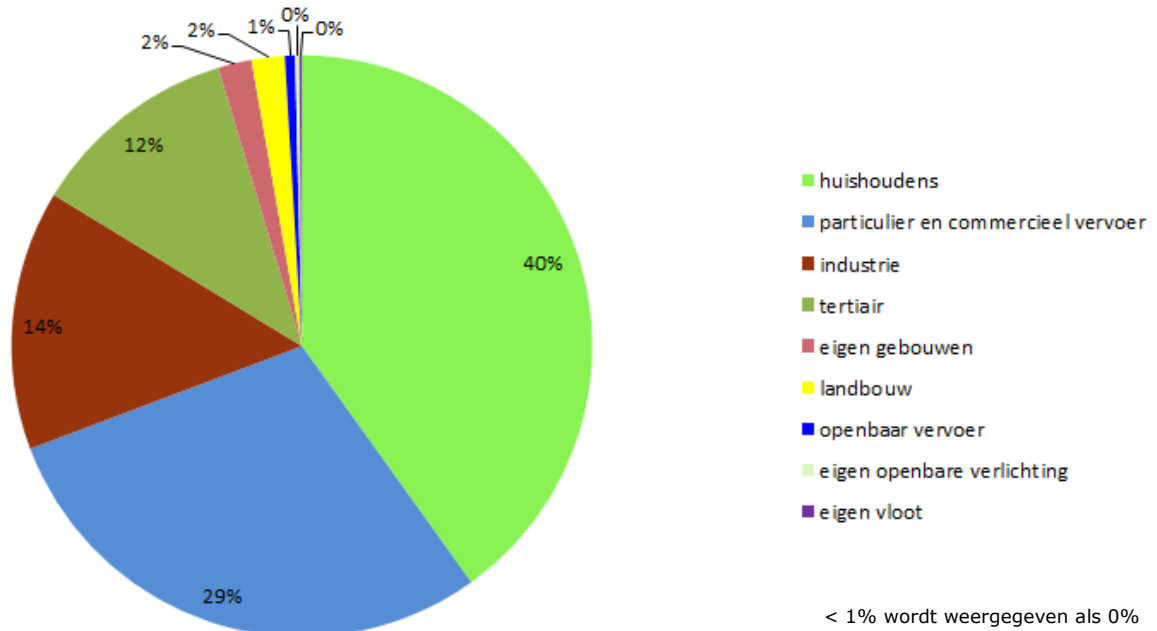
Figuur 5: Grafiek vergelijking Dilbeek – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Als je de gemeente vergelijkt met een gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente met een gelijkaardig aantal inwoners, dan blijkt dat de uitstoot van Dilbeek ongeveer **27% hoger** ligt dan de uitstoot van een gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente, **282.033 ton CO₂ tov 222.133 ton CO₂**.

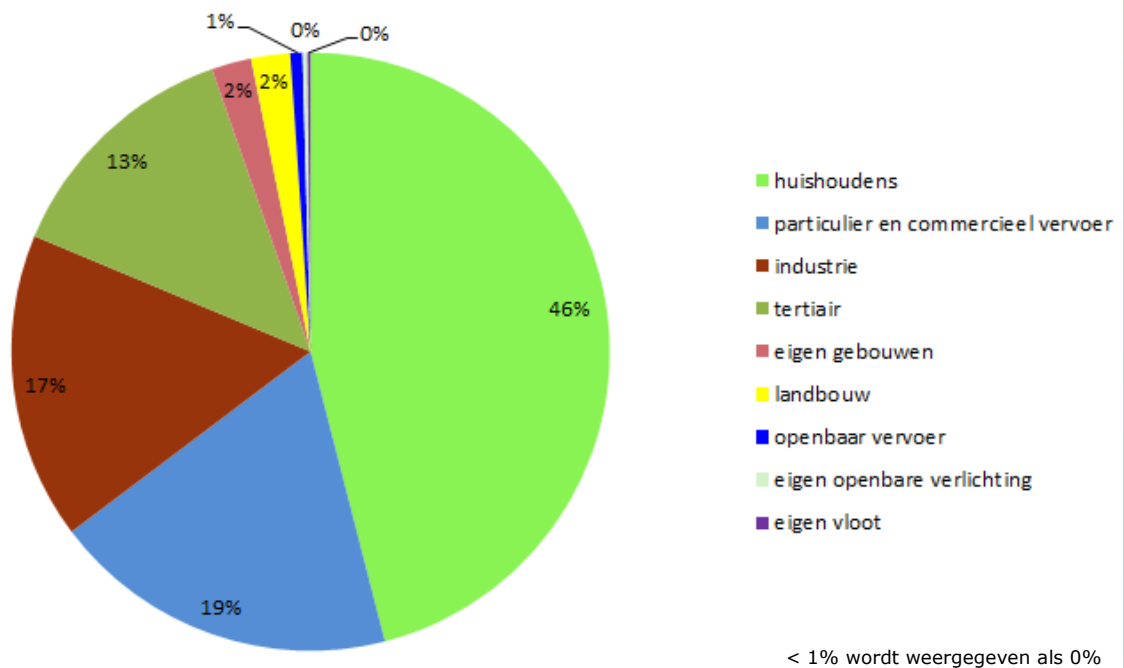
De hogere emissie is - zoals reeds gesteld - een rechtstreeks gevolg van de ligging aan de E40, de Brusselse Ring en (in mindere mate) de N8.

Indien we deze invloedfactoren uitvlakken komen we op een totaal van **149.040 ton CO₂**. Een reductie van **29.808 ton CO₂** (20% van het totaal zonder snel- en genummerde wegen) zou dan volstaan om de doelstelling te halen.

Procentuele verdeling CO₂-emissies per sector ZONDER snelwegen (2011)

Procentuele verdeling CO₂-emissies per sector ZONDER snelwegen en genummerde wegen (2011)

Figuur 6 en 7: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting (2011) zonder snelwegen, zonder snelwegen en N-wegen

De gemeente, echter, beschouwt het als haar verantwoordelijkheid om eerlijk te communiceren met de bevolking, en zal dus - ondanks haar beperkte onrechtstreekse invloed op snelwegen en genummerde wegen - de totaliteit van CO₂-emissies gebruiken als basis voor de berekening van de te behalen doelstellingen.

De aan snelwegen en genummerde wegen verbonden uitstoot is nu eenmaal reëel aanwezig. Het niet meerekenen van de snelwegen en N-wegen zou een vertekening zijn van de realiteit. Het is aan Dilbeek om de 20% CO₂-reductie op het totaal te realiseren, waardoor het wellicht wenselijk is om **extra** in te zetten op andere sectoren.

Ook de emissie van de **industrie** is **hoger dan gemiddeld**.

Voor landbouw, huishoudelijke en tertiaire uitstoot (deze twee laatste gegroepeerd onder de noemer 'bebouwde omgeving') scoren we beter dan de gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente.

4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten

De resultaten van de nulmeting zijn het uitgangspunt van het klimaatactieplan. Acties en maatregelen die uitgevoerd zijn sinds referentiejaar 2011, worden mee opgenomen en kunnen al een invloed hebben op de CO₂-uitstoot. Daarom heeft de gemeente deze bestaande initiatieven geïnventariseerd.

De inventarisatie gebeurde op basis van:

- milieujaarprogramma's
- omgevingsanalyse uit BBC
- beleidsplannen van andere gemeentelijke diensten (RO, mobiliteit, gebouwen,...)
- bestaande audits, studies, visieplannen:
 - energieaudit gemeentelijke gebouwen
 - mobiliteitsstudie
 - openbare verlichting: quickscan, lichtplannen, masterplannen
 - stookplaatsrenovatie / afstelling stookplaatsen
 - hernieuwbare energie
 - relighting
 - energieboekhouding
 - MobiScan – MobiMasterplan
 - ...
- initiatieven of lange termijnprojecten die al in uitvoering zijn:
 - inrichting autoluwe zones
 - (ver)bouw(ing) gemeentelijke gebouwen
 - aankoop elektrisch voertuig
 - inrichting en plaatsing oplaadpunten elektrische voertuigen en fietsen
 - herinrichting openbaar domein (pesticidenvrij, vergroening,...)
 - trage wegen – fietsroutenetwerk
 - gratis duurzaam bouwadvies
 - ...

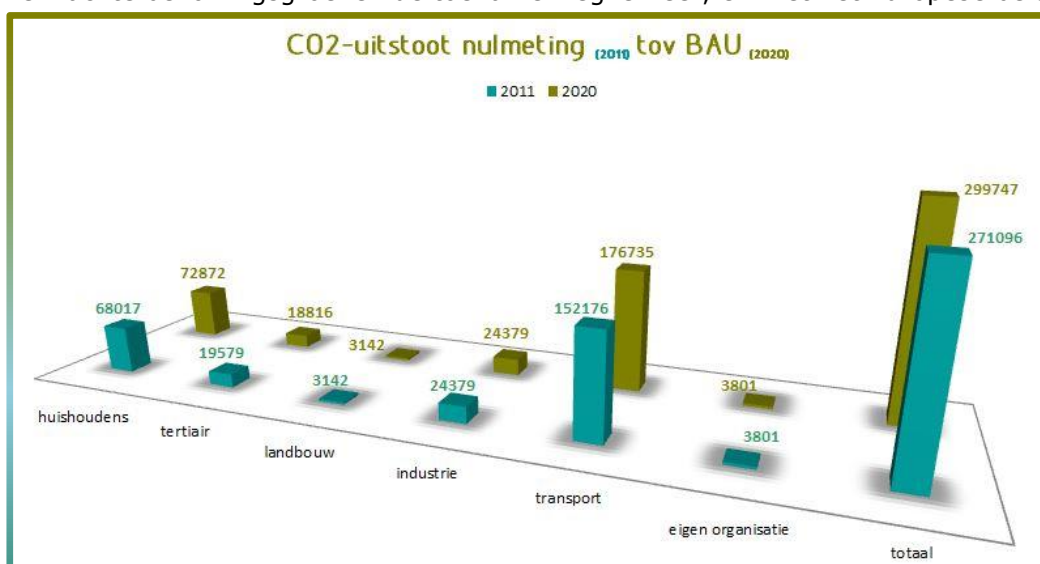
Uiteraard kunnen initiatieven die dateren van vóór 2011 en die een bijdrage leveren aan de reductie van de CO₂-uitstoot, ook opgenomen worden in het klimaatactieplan.

4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)

VITO heeft in opdracht van LNE een maatregelentool² opgemaakt. Die geeft voor tien voorbeeldmaatregelen een indicatie van de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Het gaat om acties die burgers, handelaars of bedrijven kunnen nemen. Zoals:

- huishoudens: muurisolatie, dakisolatie, betere beglazing, warmtepompen, zonneboilers
- tertiair: cluster van diverse maatregelen (zoals relighting, efficiëntere gasketels, natuurlijke ventilatie, installatie warmtepompen) om vraag en verbruik te laten dalen bij verwarming, ventilatie, koeling en verlichting
- transport: shift van auto naar fiets voor korte ritten, shift naar elektrische voertuigen
- lokale elektriciteitsproductie: PV-panelen (Fotovoltaïsche panelen)

De besparingen zijn berekend in vergelijking met het referentiejaar 2011 en het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. BAU staat voor Business As Usual en geeft een inschatting van het energieverbruik en de CO₂-emissies voor 2020 als de gemeente of stad geen specifieke maatregelen neemt. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties zoals de verwachte bevolkingsgroei en de toename wegverkeer, en met het Europese beleid.

Figuur 8: Grafiek Business-as-Usual scenario 2020

	Finaal energieverbruik (MWh)		CO ₂ -emissies (ton)	
	2011	2020	2011	2020
huishoudens	330.308	356.277	68.017	72.872
tertiair	97.249	93.704	19.579	18.816
landbouw	14.086	14.086	3.142	3.142
industrie	119.923	119.923	24.379	24.379
transport	600.897	707.110	152.176	176.735
eigen organisatie	18.798	18.798	3.801	3.801
totaal	1.181.260	1.309.897	271.096	299.747
% 2020 - 2011		+11%		+11%

Tabel 1: Uitstoot en verbruik BAU-scenario

² zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>

5. GEMEENTELIJK KLIMAATACTIEPLAN

5.1. Organisatorisch

Het is belangrijk om een groot draagvlak te creëren. De gemeente betreft daarom zowel intern als extern zo veel mogelijk mensen en organisaties.

5.1.1. Intern

Intern werd afgetoetst met volgende diensten, personen en entiteiten:

- Personeelsdienst, dienst Communicatie, dienst Gebouwen, dienst ICT, dienst Welzijn en Preventie, dienst Lokale Economie, dienst Milieu, dienst Ruimtelijke Ordening, dienst Groen, dienst Gemeentelijk Domein, dienst Mobiliteit, dienst Openbare Reinheid, dienst Jeugd, sector Vrije Tijd
- Burgemeester
- schepenen milieu, mobiliteit, financiën, lokale economie, ...
- OCMW
- Cultuurcentrum Westrand
- Lokale Politie Dilbeek

Tijdens de opmaakfase van het klimaatactieplan werden met bovengenoemde interne partners mogelijke acties en doelstellingen besproken.

Na een interne presentatie en workshop werd een **stuurgroep** opgericht met daarin:

- diensthoofd Gemeentelijk Domein (klimaatexpert)
- beleidsmedewerker Lokale Politie
- diensthoofd Welzijn en Preventie (go-between OCMW)
- projectleider Duurzaam Westrand 2020
- deskundige Gebouwen
- ambtenaar Ruimtelijke Ordening en Huisvesting
- diensthoofd Milieu/sectorcoördinator Gemeentelijke Ontwikkeling
- deskundige Duurzaamheid

De stuurgroepleden hebben deze taken op zich genomen:

- bespreking van de resultaten van de nulmeting
- opmaak of heroriëntering van het budget en zoektocht naar mogelijke financieringsbronnen
- ambitieniveau bepalen: 20%-reductie CO₂ tov 2011
- efficiënte en effectieve acties en maatregelen voorstellen op basis van de nulmeting, inventarisatie van de eigen werking, provinciale inventaris van mogelijke klimaatacties en, indien van toepassing, de maatregelentool (zie punt 5.3)
- opvolging participatieproces
- proeflezen definitief klimaatactieplan Dilbeek

De stuurgroep komt op regelmatige basis samen en zal:

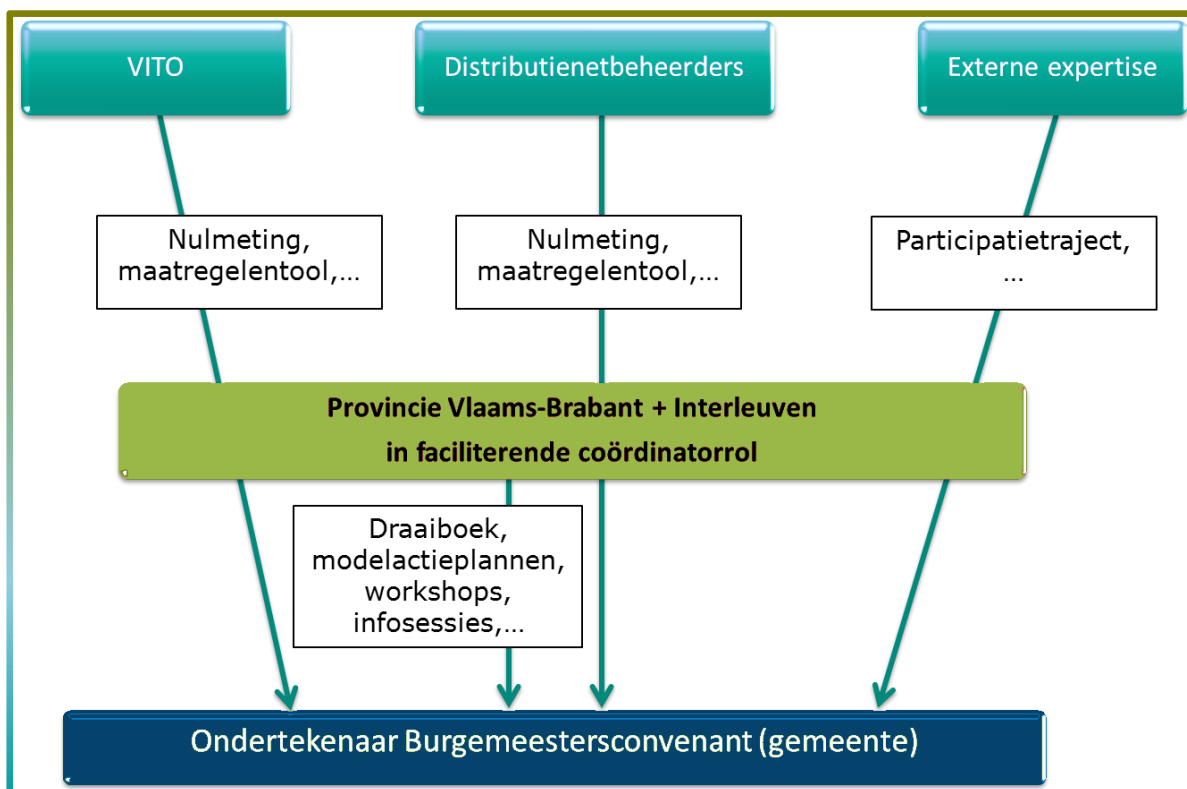
- alle acties en maatregelen opvolgen en monitoren
- verbeterpunten bespreken
- regelmatig met de verschillende partners en diensten overleggen
- naar het managementteam, schepencollege en de gemeenteraad terugkoppelen.

De interne stuurgroep heeft dus zowel een beleidsondersteunende, coördinerende, adviserende als uitvoerende rol. Deze werkwijze garandeert een grote betrokkenheid.

Het klimaatbeleid moet verankerd worden binnen het bestuur en wordt daarom mee opgenomen in de meerjarenbeleidsplanning. Om de klimaatproblematiek aan te pakken, zijn traditionele beleidsconcepten en instrumenten niet genoeg. Er is aanvullend beleid nodig dat gericht is op structurele veranderingen op lange termijn.

5.1.2. Extern

Extern wordt de gemeente ondersteund door een breed partnerschap, waaronder de Vlaamse overheid, VITO, de distributienetbeheerders, externe experts, lokale verenigingen. De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven bieden in hun rol als coördinator inhoudelijke, technische en administratieve ondersteuning aan.

Figuur 9: externe ondersteuning aan de gemeente

5.2. Participatieve aanpak

De gemeente heeft een actief participatietraject opgezet met verschillende gemeentelijke stakeholders. Zie 5.1. voor de organisatiestructuur.

Doel van dit participatieproces is om de gemeentelijke doelgroepen mee te laten nadenken over het gemeentelijk klimaatbeleid, input te krijgen voor het klimaatactieplan en de voorgestelde maatregelen te toetsen op hun haalbaarheid. Zo wil de gemeente komen tot een gedragen klimaatplan en –beleid en een actieve medewerking bij de uitvoering ervan.

De gemeente gebruikte hiervoor de volgende methodieken:

- overleg met de verschillende **adviesraden** waarin verschillende verenigingen zetelen: Milieu-adviesraad, Sportraad, Welzijnsraad, Adviesraad Lokale Economie, ... zodat hun visie en input opgenomen kon worden in het definitieve klimaatactieplan.
- laagdrempelig **klimaatbord**: een bord met mogelijke acties waarop de bevolking met stickers kan aanduiden wat zij zinvol en wenselijk vinden en wat niet. Het bord verhuist regelmatig van standplek.

In de uitwerking van het klimaatactieplan zal de gemeente door middel van de wijkwerking klimaatambassadeurs aanstellen, die een lokaal aanspreekpunt worden voor alle klimaatacties.

Bij elke klimaatactie zal er teruggekoppeld worden naar de inwoners met de resultaten. Op regelmatige basis worden updates gegeven over de stand van zaken via verschillende kanalen: lokale pers, infoblad, website, facebook,...

Wanneer de gemeente als organisatie intern een actie onderneemt wordt dit ook kenbaar gemaakt aan het grote publiek en wordt dit steeds duidelijk gekaderd met vermeldingen van hoeveelheden CO₂ (indien relevant) en het burgemeestersconvenant.

5.3. Financieel

De komende jaren zijn er financiële inspanningen nodig om de ambities en doelstellingen te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatactieplan te realiseren bestaat uit:

- Gemeentepersoneel voor de coördinatie van gemeentelijke acties.
- Personeel van de ondersteunende partners.
- Gemeenten kunnen een beroep doen op Interleuven voor actieve ondersteuning bij het gemeentelijk klimaatbeleid.
- Gemeentelijke investeringen in het eigen patrimonium en het wagenpark om de voorbeeldfunctie uit te oefenen. Daarnaast investeert de gemeente ook in andere acties. Tabel 1 geeft een overzicht van de budgetten die de gemeente op dit moment in haar meerjarenbegroting hiervoor voorziet.
- Quickwins die de gemeente realiseert, worden opnieuw ingezet voor energie- en klimaatbeleid.
- Bestaand budget dat al wordt ingezet voor klimaatbeleid.
- Externe subsidiemogelijkheden of financiële structuren, bijvoorbeeld:

- o Europese subsidieprogramma
- o Federale subsidies
- o Vlaamse subsidieprogramma's (o.a. Plattelandsfonds ...)
- o Energy Performance Contracting (EPC)
- o Crowdfunding

Hieronder een overzicht van de voorziene budgetten waarbinnen er opportuniteiten te vinden zijn om het klimaatactieplan tot uitvoering te brengen.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BEBOUWDE OMGEVING						
Verhogen van het woonaanbod door dorpskernverdichting: opmaak van RUP	€ 0	€ 5.000	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0
Ondersteunen van initiatieven voor alternatieve woonvormen	€ 2.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300	€ 5.300
Doelgroepen gericht informeren over mogelijkheden van financiering, premies, leningen, ...	€ 850	€ 850	€ 850	€ 850	€ 850	€ 850
Informeren en stimuleren gebruik hernieuwbare duurzame energiebronnen	€ 56.218	€ 41.484	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
Verduurzamen woningbestand	€ 4.800	€ 4.800	€ 4.800	€ 4.800	€ 4.800	€ 4.800
Stimuleren projecten 'duurzame wijk'	€ 6.000	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450
Organiseren van milieu-actiedagen en campagnes	€ 2.350	€ 2.350	€ 2.350	€ 2.350	€ 2.350	€ 2.350
Afvalvoorkomingsbeleid	€ 10.800	€ 10.800	€ 10.800	€ 10.800	€ 10.800	€ 10.800
Promoten van duurzame en milieuvriendelijke producten	€ 1.800	€ 1.800	€ 1.800	€ 1.800	€ 1.800	€ 1.800

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VERVOER						
Opmaak mobiliteitsplan	€ 5.471	€ 85.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Stimuleren duurzame mobiliteit	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Uitbouw Fietspunt	€ 13.400	€ 13.400	€ 13.400	€ 13.400	€ 13.400	€ 13.400
Verbeteren verkeersveiligheid schoolomgevingen	€ 0	€ 34.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Speelstraten en autoluwe projecten	€ 2.2000	€ 4.200	€ 4.200	€ 4.200	€ 4.200	€ 4.200
Wegwerken knelpunten fietsenstallingen	€ 0	€ 5.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Promoten van Lokale Handel	€ 0	€ 0	€ 23.400	€ 23.400	€ 23.400	€ 23.400
Aanleg nieuwe fietspaden	€ 930.000	€ 650.000	€ 2.100.000	€ 1.850.000	€ 1.800.000	€ 1.500.000
Verkeersactiviteiten scholen	€ 2.628	3.200	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Vernieuwen website met e-loket	€ 0	€ 80.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
NATUUR						
RUP's ecologische structuur	€ 0	€ 52.200	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Realiseren van bebossingsprojecten op gronden in eigen beheer	€ 7.931	€ 0	€ 7.125	€ 7.125	€ 7.125	€ 7.125
Aankopen van groen- en natuurgebieden	€ 0	€ 100.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bermbeheer	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Onderhoud natuurgebieden en -projecten	€ 14.098	€ 22.125	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Ondersteunen terreinbeherende verenigingen	€ 0	€ 475	€ 475	€ 475	€ 475	€ 475
Herinrichting groen-/parkgebieden en vijvers	€ 0	€ 50.000	€ 200.000	€ 0	€ 0	€ 0
Inrichting Molenbeekvallei	€ 0	€ 0	€ 0	€ 30.000	€ 0	€ 0
Landschapsbeheerplan Watermolen Pede	€ 18.957	€ 418.242	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Uitvoering erosiebestrijdingsplan	€ 22.761	€ 92.360	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Ingroenen begraafplaatsen	€ 30.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Verbeteren en uitrusten van natuurrecreatieroutes	€ 1.653	€ 20.847	€ 2.500	€ 2.500	€ 0	€ 0
Promoten aanplanting kleine landschapselementen	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EIGEN ORGANISATIE en WERKING						
Uitvoeren Burgemeestersconvenant	€ 0	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500
Vernieuwen gasboiler sanitair blok Roelandsveld	€ 4.053	€ 2.446	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Speelplein Begijnenborren nieuwbouw	€ 42.623	€ 32.377	€ 555.105	€ 0	€ 0	€ 0
Renovatie Castelhof	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Isolatie onderstations Westrand	€ 0	€ 16.200	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Vernieuwen dakisolatie Westrand	€ 0	€ 384.800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Hergebruik regenwater in gemeentelijke infrastructuur	€ 0	€ 20.000	€ 100.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Optimaliseren energiebeheer gemeentelijke gebouwen	€ 15.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Energiebesparende maatregelen bouwschil eigen gebouwen	€ 57.517	€ 302.413	€ 30.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Uitbreiden Cradle-to-Cradleproject	€ 4.600	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Uitwerken afvalplan voor evenementen	€ 0	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Cursus ecodrivng personeel	€ 0	€ 1.000	€ 1.000	€ 0	€ 0	€ 0
Monitoring-systeem wagenpark	€ 0	€ 27.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Verduurzamen wagenpark	€ 260.000	€ 452.000	€ 155.000	€ 75.000	€ 270.000	€ 20.000
Niet-chemische onkruidbestrijding	€ 29.083	€ 22.616	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 27.000
Fietsvergoeding en abonnementen Openbaar Vervoer personeel	€ 24.127	€ 21.023	€ 18.271	€ 18.840	€ 19.494	€ 20.037
INDUSTRIE						
Project duurzaam parkmanagement	€ 0	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
LANDBOUW						
Promoten Hoeveverkoop	€ 0	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900
Promoten 'Straffe Streek'	€ 0	€ 0	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450
Promoten Boerenmarkten	€ 450	€ 0	€ 450	€ 450	€ 450	€ 450

Tabel 2: overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

5.4. Reductiedoelstelling

Dilbeek beoogt in 2020 een totale reductie van 20% CO₂-emissie tov 2011.

De **sector mobiliteit** (particulier en commercieel vervoer + openbaar vervoer) en **huishoudens** zijn veruit de grootste sectoren en veroorzaken 82% van de totale emissie in Dilbeek.

Aangezien de snelwegen en genummerde wegen in de berekening opgenomen zijn, en de gemeente een beperkte impact heeft op deze cijfers, is de reductie van de sector mobiliteit relatief klein te noemen: **14%**.

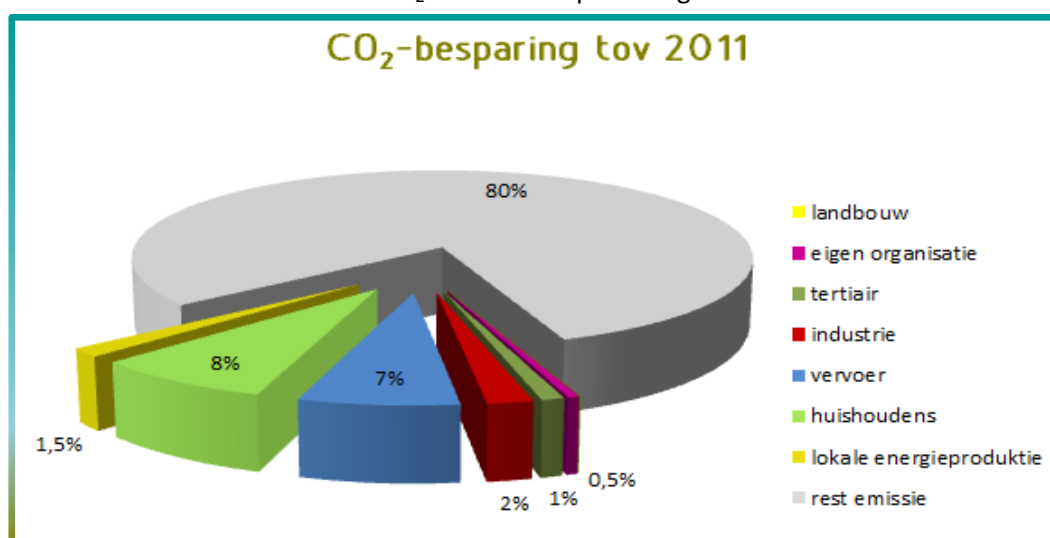
De reductiedoelstelling van de **huishoudens** is **34%**.

sector	2011	2020 met klimaatactieplan	2020 besparing	2020
	CO ₂ -emissie ton	CO ₂ -emissie ton	CO ₂ -emissie ton	% tov 2011
huishoudens	68.558	45.206	23.352	-34%
tertiair	19.894	15.768	4.126	-21%
landbouw	3.149	3.042	107	-3%
industrie	24.722	18.312	6.410	-26%
eigen organisatie	3.845	2.461	1.384	-36%
mobiliteit	161.865	139.791	22.074	-14%
 totaal 	282.033	224.580	57.453	-20%

Tabel 3: reductiedoelstelling

De **eigen organisatie** engageert zich tot een forse CO₂-besparing van **36%** tov 2011.

De **tertiaire sector** zal **21%** CO₂-uitstoot besparen tegen 2020.

Figuur 10: taartdiagram van de procentuele CO₂ besparingen tov 2011

En het streefcijfer voor de **industrie** is **-26%** tov 2011.

Tot slot wordt voor de **landbouwsector** **3%** minder emissie becijferd.

5.5. Geplande acties en maatregelen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de geplande acties en maatregelen tot 2020. De nulmeting geeft een kijk op de situatie in 2011, hoeveel van de CO₂-uitstoot er kan verminderd worden en welke de prioritaire sectoren zijn. Op basis daarvan heeft de gemeente een pakket van maatregelen samengesteld die hierop inspelen.

Ruimtelijke ordening, duurzame aankopen en burgerparticipatie beschouwen we niet als afzonderlijke sectoren, maar werden geïntegreerd in de andere sectoren.

Voor de selectie van maatregelen is de gemeente vertrokken van de 'Inventaris Mogelijke Klimaatacties', aangeboden door de provincie Vlaams-Brabant en Interleuven. Deze maatregelen en acties werden met de stakeholders getoetst op haalbaarheid en wenselijkheid (zie ook 5.1 en 5.4).

5.5.1 Gebouwen, installaties en voorzieningen

Gebouwen, installaties en voorzieningen van de **gemeentelijke gebouwen, huishoudens** en de **tertiaire sector** (zie 'bebouwde omgeving' + 'eigen gebouwen' fig. 5) zijn goed voor **32,5%** van de CO₂-uitstoot in onze gemeente. Deze sector is één van de belangrijkste sectoren om de broeikasgasuitstoot te doen dalen.

De gemeente kiest voor duurzaam en energiezuinig bouwen. Niet alleen voor haar eigen patrimonium, maar ook voor het gebouwenpark op het grondgebied van de gemeente. Via sensibilisatie en het promoten van duurzaam (ver)bouwen, wil de gemeente ook de residentiële en tertiaire gebouwen duurzamer maken.

Duurzaam bouwen is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt. Hierbij verliezen we het economische optimum niet uit het oog en gaan we uit van de volgende principes:

- Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken, maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt en hoe meer natuur behouden blijft.
- Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand. Het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- Rationeel energiegebruik, zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Voorwaarden hiervoor zijn compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie of aansluiten op warmtenet, gebouwen clusteren enz...
- Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- Een goede waterhuishouding.

Deze principes passen we toe voor gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting, maar even goed voor residentiële woningbouw, industrie- en kantoorgebouwen, zorgsector, schoolgebouwen en zo meer.

Doelstellingen van de gemeente:

Gemeentelijke gebouwen

1. 36% CO₂-reductie bij de gebouwen van de eigen organisatie tov 2011

- De kennis van het gemeentelijk gebouwenpark verbeteren en monitoren
- Een duurzame meerjarenplanning opstellen voor elk gebouw, rekening houdend met de TCO
- In de jaarlijkse begroting ruimte maken voor het uitvoeren van quickwins
- Alle nieuwbouw van de organisatie en partners is BEN vanaf 2016
- Energie-efficiëntie en rationeel energiegebruik stimuleren in gemeentelijke gebouwen
- Beheer van de installaties afstemmen op het gebruik van de gebouwen

2. 10% CO₂-reductie bij de eigen openbare verlichting tov 2011

- Monitoren en structureren
- Verminderen branduren
- Energie-efficiënte verlichting installeren

Tertiaire Sector

3. 21% CO₂-reductie bij de tertiaire sector tov 2011

- Uitvoeren van een thermografische luchtscan van het gemeentelijk grondgebied
- Informeren en sensibiliseren inzake energiebesparing, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie
- Opstarten project Duurzaam Parkmanagement

Huishoudens

4. 30% CO₂-reductie tov 2011 bij bestaande woningen

- Uitvoeren van een thermografische luchtscan van het gemeentelijk grondgebied
- Informeren en sensibiliseren inzake energiebesparing, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie
- Organiseren duurzame wijkprojecten
- Organiseren groepsaankopen energiebesparende maatregelen
- Extra inspanningen leveren voor kwetsbare doelgroepen
- 10% van de nieuwbouwwoningen is BEN
- 5% van de nieuwbouwwoningen is passief
- Aanpassing regelgeving en opmaak gemeentelijk actieplan

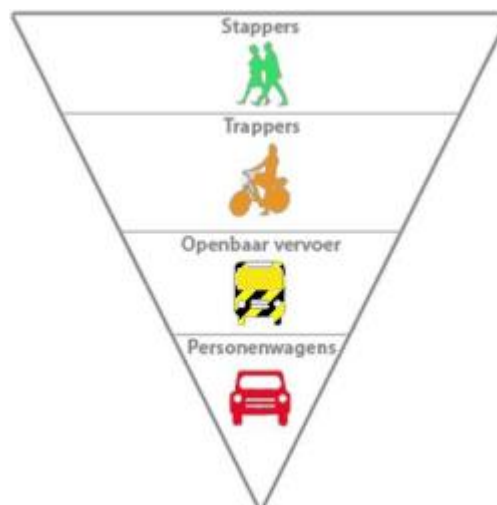
De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties**.

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de **sector gebouwen** (inclusief 'openbare verlichting' en exclusief 'hernieuwbare energie') een **CO₂-reductie** van **28.814 ton** te bereiken tegen 2020, goed voor **9,8%** van de beoogde 20% vermindering in emissie.

5.3.1. Mobiliteit

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Het draagt ook bij aan een betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂ ...), hogere verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie past de gemeente het STOP-principe toe: dit wil zeggen dat de gemeente in functie van het type weg, bij heraanleg van wegen, rekening houdt met alle weggebruikers, in het bijzonder voetgangers en fietsers. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

Ruimtelijke planning is van cruciaal belang om een kentering in het mobiliteitsbeleid te realiseren. Verkeersgenererende functies koppelen we aan het openbaar vervoersnetwerk, het fietsnetwerk, goed ontsloten wegen en verkeersknooppunten. Een verbetering van het aanbod van het openbaar vervoer en de fietsinfrastructuur zijn daarbij belangrijk.

Ook nieuwe voertuigen die minder of niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zijn een mogelijkheid. Het is nog onduidelijk welke aandrijftechnologieën in de toekomst de klassieke verbrandingsmotor op benzine of diesel zullen opvolgen. De doorbraak van waterstof is hierbij nog onzeker. Daardoor ligt de focus nu op elektrische auto's, maar dit kan snel veranderen.

Verplaatsingen te voet, per fiets of via collectief vervoer krijgen voorkeur op de wagen. Voor verplaatsingen die toch nog met de wagen gebeuren, kan er gekeken worden naar een wagenpark met een lagere uitstoot. De elektrische auto als volwaardig alternatief voor de auto op fossiele brandstoffen komt waarschijnlijk pas over een aantal jaar op de markt. Een substantieel aandeel elektrische wagens in het totale wagenpark is mogelijk niet te verwachten voor 2020. Provincies, intercommunales en gemeenten kunnen deze overgang versnellen. Voor de overschakeling naar elektrische auto's of auto's op CNG moet er een slim laadnet beschikbaar zijn.

Doelstellingen van de gemeente:

Eigen organisatie

5. 20% CO₂-reductie tov 2011

- *Beter beheer en monitoring gebruik en verbruik gemeentelijk wagenpark*
- *Verduurzamen werkverplaatsingen*
- *Verduurzamen woon-werkverkeer*

Particulier Vervoer

6. 14% CO₂-reductie tov 2011

- *Modal Shift van personenwagen naar fiets, te voet of openbaar vervoer*
- *Stimuleren voertuigen op alternatieve brandstof*
- *Sensibilisering*

Commercieel Vervoer

7. 20% van de bedrijven acties laten ondernemen omtrent duurzamer transport

De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties**.

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector mobiliteit (inclusief 'openbaar vervoer' en inclusief 'eigen vloot') een **CO₂-reductie** van **22.121 ton** te bereiken tegen 2020, ofte **7,8%** van de totale CO₂-emissie van 2011.

5.3.2. Hernieuwbare energie

Een doordacht klimaatbeleid vraagt om een duurzame energieproductie, met nadruk op hernieuwbare energiebronnen.

Hernieuwbare energie is energie die gewonnen wordt uit onuitputtelijke bronnen.

Vormen van hernieuwbare energie zijn:

- bio-energie
- geothermische energie
- zonne-energie
- energie uit water
- windenergie

Er bestaan verschillende technieken om de beschikbare hernieuwbare energie te winnen. Bijvoorbeeld een thermische zonnecollector, fotovoltaïsche zonnecellen, vergisting van biomassa tot biogas, persing van pure plantaardige olie. Deze technieken leveren ook verschillende energiedragers op: warmte of elektriciteit. Elke hernieuwbare energiebron en omzettingstechniek heeft haar eigen kenmerken, zodat een effectief beleid per bron en zelfs per techniek moet worden bepaald. De gemeente zet initiatieven op voor zowel haar eigen infrastructuur als voor andere doelgroepen.

Doelstellingen van de gemeente:

Eigen organisatie

8. De gemeente investeert in hernieuwbare energie

- *De gemeente legt zonnepanelen op de nog beschikbare daken van de gemeentelijke gebouwen*
- *De gemeente installeert een biomeiler*
- *De gemeente werkt een waterkrachtproject uit (watermolen)*

9. De gemeente onderzoekt actief de mogelijkheden van hernieuwbare energie

- *De gemeente onderzoekt het benutten van biomassa uit (rest)afvalstromen en (berm)maaisel*
- *De gemeente onderzoekt het (laten) plaatsen van windmolens op en buiten het grondgebied*

Huishoudens

10. 22% van de Dilbeekse huishoudens installeert fotovoltaïsche panelen tussen 2011-2020

- *De gemeente organiseert infoavonden over hernieuwbare energie*
- *De gemeente voorziet gratis Duurzaam (ver)Bouwadvies voor inwoners*
- *De gemeente faciliteert een groepsaankoop PV-panelen en zonneboiler*

Tertiaire sector en Industrie

11. De gemeente promoot actief hernieuwbare energie bij bedrijven en industrie en onderzoekt partnerschap.

De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties**.

De verwachte **CO₂-besparing** zit vervat in de cijfers vermeld onder **5.5.1 Gebouwen**.

5.3.3. Natuur en biodiversiteit

Twee soorten maatregelen zijn mogelijk:

1. **Klimaatmitigatie:** maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen beperken zodat de temperatuurstijging onder een gevaarlijke kritische grens wordt gehouden. Het Europese Burgemeestersconvenant richt zich in eerste instantie op deze maatregelen.
2. **Klimaatadaptatie:** maatregelen die de effecten van de klimaatverandering milderer of voorkomen zodat de schade ervan binnen de perken blijft, of maatregelen die inspelen op kansen die zich voordoen door de klimaatverandering.

Biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen spelen een belangrijke rol in de hele klimaatproblematiek. Ze maken mensen, soorten en populaties veerkrachtiger zodat ze zich beter kunnen aanpassen aan de klimaatverandering. Hoe groter de verscheidenheid van dieren en planten, hoe meer ecosystemen de schokken van de klimaatsveranderingen zullen overleven.

De klimaatsverandering heeft duidelijk invloed op de natuurlijke systemen: ze is schadelijk voor biodiversiteit en één van de oorzaken van biodiversiteitsverlies. Wanneer biodiversiteit en ecosystemen niet efficiënt beschermd worden, zal het klimaat nog sneller veranderen en zullen de gevolgen groter zijn.

Hoezo?

Biodiversiteit en ecosystemen zijn belangrijk voor klimaatregulering: veengebieden, moerassen, beekvalleien, bodems in het algemeen, bossen en oceanen zorgen voor de opname en opslag van koolstof. De uitstoot van broeikasgassen kan teruggedrongen worden door deze ecosystemen gezond te houden en beschadigde milieus te herstellen. Zoals het opnieuw aanplanten van bossen.

Bossen zuiveren de lucht, slaan koolstof op en nemen water op als een spons waardoor overstromingen worden beperkt en water wordt opgeslagen voor drogere periodes.

Ook half natuurlijke en door de mens beheerde ecosystemen - waaronder landbouwgebieden - leggen koolstof vast en halen CO₂ uit de lucht.

Onze klimaatstrategieën afstemmen op de natuur heeft dus veel voordelen:

- We zorgen dat de mens en zijn bestaansmiddelen minder kwetsbaar worden voor deze klimaatverandering.
- Het is een kostenefficiënte aanpak: ecosystemen zorgen voor koolstofopslag tegen een lage kost.

Enkele concrete voorbeelden hiervan:

Klimaatimpact	Ecosysteembaseerde aanpassing
Meer droogte	Pas de juiste landbouw- en bosbouwpraktijken toe om de wateropslagcapaciteit te verhogen en droogte tegen te gaan
Warmte-extremen	Verhoog het aantal groene (natuur) en blauwe (water) zones in steden om het microklimaat en de luchtkwaliteit te verbeteren
Rivieroverstromingen	Onderhoud en herstel broekgebieden en rivierbeddingen die kunnen dienen als natuurlijke buffers tegen overstromingen
Verhoogd brandrisico	Plant gemengde bossen, want zij zijn immuun tegen ziekten en plagen en hebben een lager brandrisico

Conclusie: het behoud of herstel van ecosystemen helpt om klimaatverandering tegen te gaan én om ons beter te wapenen tegen de klimaatsverandering.

Doelstellingen van de gemeente:

12. 15 % meer bomen tov 2011³

13. vanaf 2016 is 85% van de nieuw aangeplante bomen⁴ inheems. Het totaal aan inheemse boomsoorten tov uitheemse wordt opgekrikt naar 70 % tegen 2020.

- *De gemeente versterkt de natuur- en boskernen*
- *De groen-blauwe infrastructuur wordt versterkt*

³ cumulatie van totaal aantal laan-, straat-, pleinbomen + nieuwe bebossingsprojecten (exclusief bestaande bossen)

⁴ laan-, straat-, pleinbomen

- *De gemeente engageert zich voor een duurzaam beheer en gebruik van de openbare ruimte en het privaat domein*
- *De biodiversiteit wordt verhoogd.*

14. Het klimaatvraagstuk wordt opgenomen in de ruimtelijke planning

- *klimaatmitigatie/-adaptatie wordt geïntegreerd in de ruimtelijke planning.*
- *Duurzaam ruimtegebruik wordt beschouwd als basis van het beleid en de planning*

De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties**.

5.3.4. Landbouw

Door hun energieverbruik hebben landbouwactiviteiten een CO₂-uitstoot. Daarnaast veroorzaakt landbouw uitstoot van andere broeikasgassen zoals CH₄ (methaan) en N₂O (lachgas). Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel en de mestopslag in de bodem. Binnen het kader van het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht deze niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen op te nemen.

De gemeente kan maatregelen stimuleren die leiden tot een meer duurzame landbouw. Duurzame landbouw is economisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en ecologisch leefbaar. Ze houdt rekening met de biodiversiteit en beperkt de uitstoot van schadelijke gassen. En door voldoende diversificatie van teelten wordt de bodemkwaliteit behouden.

De gemeente kan duurzame energieproductie - wind, zon, WKK, warmtepompen, pocketvergisting - stimuleren om de energiekost bij landbouwbedrijven te verminderen. En zo ook meteen de CO₂-uitstoot.

Doelstellingen van de gemeente:

15. Promoten van lokale producten

16. Het ter beschikking stellen van een landbouwgrond voor CSA⁵

De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties**

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector landbouw een **CO₂-reductie** van **107 ton** te bereiken tegen 2020.

⁵ CSA staat voor Community Supported Agriculture. Landbouw gedragen door een gemeenschap. De deelnemers nemen echt verantwoordelijkheden op:

- Landbouw die zorg draagt voor bodem en milieu, voor gezondheid.
- De deelnemers dragen bij om de werkingskosten van het bedrijf en de loonkosten van de boer voor te schieten. In ruil ontvangt men doorheen het teeltseizoen een aandeel van de vruchten en is er inspraak in het het bedrijf.

5.3.5. Industrie

Sectoren die niet binnen het werkingsveld en beleid van een gemeente vallen, moeten niet in rekening worden gebracht voor het Burgemeestersconvenant. Een voorbeeld zijn de EU ETS bedrijven. Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. In de provincie Vlaams-Brabant zijn er 16 ETS-bedrijven. In de gemeente **Dilbeek** zijn er **geen ETS⁶-bedrijven**.

Sinds 1 januari 2015 kunnen bedrijven intekenen op de energiebeleidsovereenkomsten. Dat zijn de belangrijkste beleidsinstrumenten om de energie-efficiëntie van de energie-intensieve industrie te verbeteren in Vlaanderen, zonder de groeikansen te ondermijnen. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn bedoeld voor bedrijven met een primair verbruik groter dan 0,1 PJ (zowel voor ETS- als niet-ETS-bedrijven) en lopen van 2015 tot 2020. Door de overeenkomst te ondertekenen engageert het bedrijf zich onder meer om een energieaudit te laten uitvoeren, een energieplan uit te werken en om jaarlijks verslag uit te brengen. Voor bedrijven (industrie, kmo's, handelaars,...) met een primair verbruik lager dan 0,1 PJ wordt geen overeenkomst in Vlaanderen opgezet en kan de gemeente acties opzetten.

Doelstellingen van de gemeente:

17. 26% CO₂-reductie bij de industrie tov 2011

- *Uitvoeren van een thermografische luchtscan van het gemeentelijk grondgebied*
- *Informereren en sensibiliseren inzake energiebesparing, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie*
- *Opstarten project Duurzaam Parkmanagement*

De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties**.

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector industrie een **CO₂-reductie** van **6.410 ton** te bereiken tegen 2020.

6 De handel in emissierechten. Emissierechten geven landen of bedrijven het recht om bepaalde broeikasgassen of andere schadelijke gassen uit te stoten.

Dilbeek heeft in zijn meerjarenplanning (14-19) 5 strategische doelstellingen. Een van deze doelstellingen is: **Dilbeek als duurzame gemeente.**

Bijgevolg:

Doelstellingen van de gemeente:

18. Dilbeek is een duurzame gemeente

- *De gemeente voert een duurzaam beleid*
- *De interne werking van de gemeente kent een duurzame reflex*
- *De gemeente draagt de duurzaamheidsvisie uit in haar externe werking.*

De doelstellingen en maatregelen worden uitgewerkt met acties opgelijst in de bijgevoegde **Inventaris Klimaatacties.**

6. VERDERE VERLOOP

Het gemeentelijk Klimaatactieplan moet beschouwd worden als een dynamisch plan. De nulmeting resulteerde in een oplistings van 18 prioritaire doelstellingen, een globaal klimaatplan en een niet-limitatieve lijst van acties.

Deze 18 prioritaire doelstellingen zijn:

1. **36% CO₂ reduceren bij de gebouwen van de eigen organisatie tov 2011**
2. **10% CO₂ reduceren bij de eigen openbare verlichting tov 2011**
3. **21% CO₂ reduceren bij de gebouwen uit tertiaire sector tov 2011**
4. **30% CO₂ reduceren bij bestaande woningen tov 2011**

5. **20% CO₂ reduceren bij het gemeentelijk wagenpark tov 2011**
6. **14% CO₂ reduceren bij het particulier vervoer tov 2011**
7. **20% van de bedrijven onderneemt acties omtrent duurzamer transport**

8. **De gemeente investeert in hernieuwbare energie**
9. **De gemeente onderzoekt actief de mogelijkheden van hernieuwbare energie**
10. **22% van de Dilbeekse huishoudens installeert fotovoltaïsche panelen tussen '11-'20**
11. **De gemeente promoot actief hernieuwbare energie bij bedrijven en industrie en onderzoekt partnerschap**

12. **15 % meer bomen tov 2011**
13. **vanaf 2016 is 85% van de nieuw aangeplante bomen inheems. Het totaal aan inheemse boomsoorten tov uitheemse wordt opgekrikt naar 70 % tegen 2020**
14. **Het klimaatvraagstuk wordt opgenomen in de ruimtelijke planning**

15. **Promoten van lokale producten**
16. **Het ter beschikking stellen van een landbouwgrond voor CSA**

17. **26% CO₂ reduceren bij de industrie tov 2011**

18. **Dilbeek is een duurzame gemeente**

De gemeente engageert zich bovendien tot het aangrijpen van (nieuwe) opportuniteiten om de dynamiek en de impact van de klimaatacties te versterken.

Verdere gedetailleerde scenario's en pistes worden uitgewerkt in de loop van 2016, rekening houdend met:

- haalbaarheid
- termijnen
- bovenlokale initiatieven
- innovatieve technologieën.

De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om bovenlokaal invloed uit te oefenen met betrekking tot de impact van snel- en N-wegen.

37% van de CO₂-uitstoot van Dilbeek is afkomstig van de snelwegen, 10% van de totale CO₂-emissies van de genummerde wegen.

Hiervoor is partnerschap nodig met de buurgemeenten met eenzelfde profiel.

7.RAPPORTERING EN MONITORING

De gemeente zal op regelmatige basis rapporteren over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Om de twee jaar moet de gemeente bij de Europese Commissie rapporteren over de uitgevoerde acties (voortgangsrapport). Hierna kan het actieplan en de uitvoering worden bijgesteld om de doelstelling te halen.

Om de vier jaar bezorgt de gemeente bovendien een geüpdatete inventarisatie van de CO₂-uitstoot (monitoringrapport). Die evaluatie kan leiden tot het bijstellen van het klimaatactieplan.

Jaar	Soort rapport
2017	Voortgangsrapport
2019	Monitoringrapport
2021	Voortgangsrapport
2023	Monitoringrapport

6. CONTACTEN

Burgemeester:

Willy Segers

Verantwoordelijke schepenen:

Frank De Dobbeleer, schepen voor lokale economie, sport en toerisme

Karel De Ridder, schepen van leefmilieu, huisvesting, ruimtelijk planningsbeleid

Bernadette Van Coillie, schepen voor burgerzaken

Jef Vanderoost, schepen van begroting en financiën, facilitair beheer en onderwijs

Diane Van Hove, schepen voor cultuur, senioren, arbeid en tewerkstelling

Lies Vereecke, schepen van welzijn en preventie, Jeugd, Integratie + OCMW-voorzitter

Stijn Quaghebeur, schepen van openbare werken, mobiliteit en fietsbeleid

Elke Zelderloo, schepen van ruimtelijke ordening, personeelszaken

Contactpersoon:

Kim Wyns, deskundige duurzaamheid

Overzicht figuren en tabellen:

Figuur 1: Model Trias Energetica

Figuur 2: Grafiek of taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Figuur 3: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Figuur 3: Grafiek vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Figuur 4: Taartdiagram detail particulier en commercieel vervoer

Figuur 5: Grafiek vergelijking Dilbeek – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Figuur 6: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting (2011) zonder snelwegen

Figuur 7: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting (2011) zonder snelwegen en N-wegen

Figuur 8: Grafiek Business-as-Usual scenario 2020

Figuur 9: Externe ondersteuning aan de gemeente

Figuur 10: Taartdiagram van de procentuele CO₂-besparingen tov 2011

Tabel 1: Uitstoot en verbruik BAU-scenario

Tabel 2: Overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

Tabel 3: Reductiedoelstelling

Bijlage 1: Inventaris Klimaatacties